

Nr 7

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av en mellan Sverige, Danmark och Förbundsrepubliken Tyskland träffad överenskommelse rörande skydd för beståndet av lax i Östersjön m. m.; given Stockholms slott den 21 december 1962.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden och utrikesdepartementsärenden för den 16 november 1962 och över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Eric Holmqvist

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen måtte godkänna en överenskommelse mellan Sverige, Danmark och Förbundsrepubliken Tyskland rörande skydd för beståndet av lax i Östersjön. Överenskommelsen, som gäller tills vidare, innebär att endast större lax får fångas och att de vid fisket använda redskapen måste vara beskaffade på visst sätt.

Överenskommelse rörande skydd för beståndet av lax i Östersjön

Konungariket Danmark, Förbundsrepubliken Tyskland och Konungariket Sverige, vilka önska träffa överenskommelse om åtgärder till skydd för beståndet av lax (*Salmo salar*) i Östersjön, ha överenskommit om följande:

Artikel 1

Det område, på vilket denna överenskommelse äger tillämpning, omfattar Östersjön, vari inbegripes Bottniska Viken och Finska Viken. Detta område begränsas mot Öresund samt Stora och Lilla Bält av följande linjer:

- a) Falsterbo fyr—Stevens fyr;
- b) Jungshoved—Bøgenæssand;
- c) Hestehoved fyr—Maddes Klint;
- d) Skelby kyrka—Flinthorne Odde;
- e) Kappel kyrka—Gulstav;
- f) Ristingehale—Ærøhale;
- g) Skjoldnæs—Pøls Huk;
- h) Christian X:s bro i Sønderborg.

Artikel 2

Ingen bestämmelse i denna överenskommelse skall anses inkräkta på den uteslutande rätt, som tillkommer fördragsslutande parts fartyg att bedriva fiske på vatten, varöver denna fördragsslutande part har uteslutande jurisdiktion med avseende å fisket.

Artikel 3

Ingen bestämmelse i denna överenskommelse skall anses inkräkta på någon fördragsslutande parts anspråk i fråga om gränserna för territorialvattnet.

Artikel 4

Bestämmelserna i denna överenskommelse äga tillämpning på de fördragsslutande parternas samtliga fartyg, vilka befinna sig på eller utanför vatten, där den fördragsslutande parten har uteslutande jurisdiktion med avseende å fisket.

Artikel 5

De fördragsslutande parterna skola icke tillåta att vid fiske efter lax med nät eller krok användas redskap med andra mått än som nedan angivas:

Laxdrivnäten skola vara så beskaffade, att en flat mätsticka av 2 millimeters tjocklek lätt kan föras genom maskorna, när dessa äro sträckta diagonalt i nätets längdriktning och detta är vått. Bredden på detta mätinstrument skall för drivnät av naturfiber uppgå till 165 millimeter och för drivnät av syntetiska fiber 157 millimeter.

Drivnät, som redan äro i bruk och vars maskstorlek är mindre än 170 millimeter om näten äro av naturfiber respektive 160 millimeter om näten äro av syntetiska fiber, få användas fortsättningsvis till dess de äro ut-

nötta, dock icke längre än fem år efter dagen för denna överenskommelses ikraftträdande.

Gapet på krok (kortaste avståndet mellan krokens spets och skaft) på drivlinor och fasta linor, som användas vid fiske efter lax, skall uppgå till minst 19 millimeter. Krok, som redan äro i bruk och vars gap är mindre än 19 millimeter, få användas fortsättningsvis, dock icke längre än tre år efter dagen för denna överenskommelses ikraftträdande.

Artikel 6

Inget fartyg må behålla ombord inom det i artikel 1 angivna vattenområdet fångad lax, vilken är mindre än 60 centimeter (mätt från nospetsen till stjärtenans yttersta spets). Sådan lax skall omedelbart utsättas i havet.

Artikel 7

Varje fördragsslutande part skall utfärda föreskrifter med förbud att ilandföra, utbjuda, för försäljningsändamål hålla i lager, saluhålla, sälja, på annat sätt föra i handeln eller i återförsäljningssyfte köpa lax, som understiger det i artikel 6 föreskrivna minimimåttet. Detta förbud gäller endast lax, som fångats i det i artikel 1 av denna överenskommelse angivna vattenområdet.

Artikel 8

Bestämmelserna i denna överenskommelse skola icke äga tillämpning på fiske, som bedrivs för fiskevårdande eller vetenskapliga ändamål, eller på lax, som fångas vid sådant fiske. Sålunda fångad lax må för vetenskapliga ändamål ilandföras; i övrigt äger artikel 7 tillämpning.

Artikel 9

Varje fördragsslutande part skall utfärda för denna överenskommelses efterlevnad erforderliga föreskrifter. Dessa föreskrifter skola även inbegripa fiske efter lax å vatten, varöver den fördragsslutande parten har uteslutande jurisdiktion med avseende å fisket.

De fördragsslutande parterna skola tillställa varandra texterna till de föreskrifter, som utfärdas för denna överenskommelses efterlevnad.

Artikel 10

Ett ständigt utskott skall upprättas, i vilket varje fördragsslutande part skall representeras av ett röstberättigat ombud. Varje fördragsslutande part kan härutöver utse sakkunniga och rådgivare. Utskottet fattar sina beslut enhälligt.

Utskottet har till uppgift att för främjandet av beståndet av lax i Östersjön, reproduktionsmetoderna och det rationella utnyttjandet av laxbeståndet utveckla och samordna tekniska kontakter med internationella organisationer, forskningsinstitut tillhörande de fördragsslutande parterna och vetenskapsmän. Vidare skall utskottet på grundval av till förfogande stående material överväga, om det finnes skäl att företaga ändringar eller tillägg till bestämmelserna i denna överenskommelse och om så erfordras avgiva förslag härom till de fördragsslutande parterna.

Utskottet skall utarbeta sin egen arbetsordning.

Utskottet skall sammanträda på framställning av någon av de fördragsslutande parterna, dock minst en gång inom loppet av tre år.

Konungariket Sveriges regering skall så snart som möjligt efter denna

överenskommelses ikraftträdande kalla utskottet till dess första sammanträde.

Varje fördragsslutande part skall svara för kostnaderna för sitt ombud samt sina sakkunniga och rådgivare.

Artikel 11

Denna överenskommelse skall ratificeras. Ratifikationsinstrumenten skola deponeras hos Konungariket Sveriges regering.

Överenskommelsen träder i kraft två månader efter det att samtliga ratifikationsinstrument deponerats. Konungariket Sveriges regering skall underrätta de övriga fördragsslutande parterna om deponering av ratifikationsinstrumenten och om överenskommelsens ikraftträdande.

Artikel 12

De fördragsslutande parterna kunna gemensamt besluta att inbjuda andra stater att ansluta sig till denna överenskommelse. Anslutningen av en på detta sätt inbjuden stat sker genom deponering av anslutningsdokument hos Konungariket Sveriges regering.

Konungariket Sveriges regering skall underrätta de stater, som undertecknat eller anslutit sig till denna överenskommelse, om tidpunkten för deponeringen av anslutningsdokumenten.

Artikel 13

Denna överenskommelse kan, sedan tre år förflutit efter det den trätt i kraft, uppsägas genom skriftligt meddelande till Konungariket Sveriges regering. Uppsägningen blir giltig tolv månader efter det den mottagits av Konungariket Sveriges regering. Denna skall underrätta de övriga fördragsslutande parterna om uppsägningen.

Till bekräftelse härav hava undertecknade befullmäktigade ombud undertecknat denna överenskommelse och därpå anbragt sina sigill.

Som skedde i Stockholm den _____ på danska, tyska och svenska språken, vilka texter äga lika vitsord, i ett exemplar som skall deponeras hos Konungariket Sveriges regering. Denna skall sända bestyrkta avskrifter därav till Konungariket Danmarks och Förbundsrepubliken Tysklands regeringar.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
16 november 1962.*

Närvarande:

Statsminister ERLANDER, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE,
LINDHOLM, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON,
HOLMQVIST, ASPLING,

Inledning

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Holmqvist, följande.

Efter förhandlingar i Stockholm paraferades den 6 november 1962 en överenskommelse mellan Sverige, Danmark och Förbundsrepubliken Tyskland rörande skydd för beståndet av lax i Östersjön.

Medan i äldre tider laxbeståndet i landets älvar och i Östersjön i varje fall periodvis varit mycket gott blev det under förra delen av 1900-talet betydligt sämre. Kring mitten av 1940-talet skedde emellertid en kraftig återhämtning av beståndet. Detta gav upphov till ett omfattande fiske efter lax, varvid större båtar och ett nytt fångstredskap, de s. k. drivlinorna, kom till användning. I fisket, som i viss utsträckning kom att koncentreras till södra Östersjön, deltog samtliga östersjöstater.

Samtidigt som fisket intensifierades försämrades laxens naturliga reproduktionsmöjligheter på grund av den fortskridande utbyggnaden av de laxförande älvarna i östersjöområdet. För att neutralisera de oförmånliga verkningarna av utbyggnaden vidtogs i Sverige liksom i Finland speciella anordningar. Sålunda anlades fiskodlingsanstalter, varifrån årligen ett stort antal utvandringsfärdiga laxungar utsattes.

Fisket utvecklade sig efter hand därhän att laxen alltmer fångades såsom smålax. Vid sidan av att beståndet härigenom sattes i fara framstod det som ekonomiskt mindre välbetänkt att tillåta fiske efter smålax. Detta aktualiserade frågan om åtgärder till skydd för laxbeståndet i Östersjön. Eftersom laxfisket gav bärgring åt ett inte obetydligt antal svenska östersjöfiskare och Sverige dessutom svarade för huvuddelen av vidtagna reproduktionsåtgärder, var intresset för en reglering för vår del betydande. På svenskt initiativ upptogs också frågan i Internationella havsforskningsrådet, som i oktober 1953 antog en resolution, i vilken föreslogs att regeringarna i Danmark, Finland, Sverige och Förbundsrepubliken Tyskland skulle överväga vissa åtgärder till skydd för östersjölaxen. Vid fortsatta överläggningar visade det sig, att Polen och Sovjetunionen i princip var intresserade av att likartade bestäm-

meler till skydd för laxbeståndet genomfördes av samtliga strandägare i Östersjön.

Skyddsfrågan väcktes också i Nordiska rådet, som vid möte i Helsingfors i februari 1957 antog en rekommendation till regeringarna av innebörd att förhandlingarna angående skyddet av laxbeståndet i Östersjön skulle föras vidare, om möjligt i ökat tempo, och att förhandlingarna för de nordiska ländernas vidkommande skulle skötas av Sveriges regering.

I anslutning till rekommendationen ägde i augusti 1957 förhandlingar rum i Stockholm mellan svenska, danska och finska expertdelegationer och i november samma år mellan svenska, danska och västtyska delegationer. I februari 1958 sammanträdde även experter från Sverige, Polen och Sovjetunionen för överläggningar i samma ämne. Efter dessa olika överläggningar på expertplanet undertecknades tre protokoll innehållande förslag till åtgärder för skydd av laxbeståndet i Östersjön. De föreslagna skyddsbestämmelserna, som i huvudsak överensstämde, avsåg att fastställa minimimått på fångad lax, på nätmaskor och krok samt att införa en viss fredningstid för laxen.

Sedan sålunda i stort sett enighet uppnåtts om själva skyddsbestämmelserna sökte man från svensk sida klarlägga de formella förutsättningarna för att ingå en överenskommelse i ämnet. Det visade sig därvid inte möjligt att finna en form för uppgörelse varigenom samtliga berörda stater blev bundna av bestämmelserna.

Under våren 1961 framfördes från svensk sida tanken att träffa en partiell överenskommelse mellan de nordiska östersjöstaterna och Förbundsrepubliken Tyskland. På dansk sida gav man sin anslutning till förslaget men uttalade samtidigt, att man inte längre var beredd att låta en föreskrift om viss fredningstid ingå i en uppgörelse.

Under de fortsatta övervägandena i avtalsfrågan framfördes från dansk sida förslaget att en ständig rådgivande kommission, som man avsåg upprätta inom ramen för en överenskommelse om skyddet av laxbeståndet, bl. a. skulle få till uppgift att undersöka behovet av viss fredningstid. På svensk sida vidhöll man till en början ståndpunkten att en klausul om fredningstid borde ingå i avtalet men fann slutligen för gott godta det danska förslaget. Sedan även representanter för Förbundsrepubliken Tysklands regering förklarat sig kunna acceptera den föreslagna uppläggningsen, utarbetades på svensk sida ett förslag till avtal. Förhandlingar ägde därefter som nämnts rum i Stockholm i början av november 1962; Finland deltog inte i denna förhandlingsomgång.

Under förhandlingarna framfördes av den danska delegationen starka önskemål om att skyddsåtgärder efter hand skulle vidtas även av de stater kring Östersjön, som inte deltagit i utarbetandet av överenskommelsen. I anledning härav förklarade man sig på svensk sida beredd att informera Finlands, Polens och Sovjetunionens regeringar om överenskommelsen och de möjligheter till anslutning, som föreligger enligt artikel 12.

Överenskommelsens innehåll

Av ingressen till överenskommelsen framgår att densamma avser åtgärder till skydd för beståndet av lax med det latinska artnamnet *Salmo salar*. Därmed utesluts alltså havslaxöring av olika typer.

Överenskommelsens geografiska tillämpningsområde framgår av artikel 1. Enligt densamma gäller överenskommelsen hela Östersjön, vari inbegrips Bottniska viken och Finska viken. Av artikeln framgår vidare områdets avgränsning i förhållande till Öresund samt Stora och Lilla Bält. Avgränsningen gentemot sötvattensområdena har däremot inte berörts. Det torde sålunda få ankomma på de enskilda staterna att i mån av behov reglera denna fråga.

Av artiklarna 2—4 framgår att överenskommelsen är tillämplig på de fördragsslutande parternas fartyg vare sig de befinner sig på eller utanför vatten, som förbehållits det egna landets fiskare. Artiklarna ger också vid handen, att överenskommelsens bestämmelser inte berör frågan om territorialvattnets resp. fiskevattnets utsträckning.

De överenskomna skyddsåtgärderna har intagits i artiklarna 5—6. Enligt artikel 5 får maskorna i laxdrivnät inte understiga en viss storlek. Nät med mindre maskor, som redan är i bruk, får dock användas tills de är utnötta, dock inte längre än fem år. I artikeln föreskrivs vidare minimimått för krok på drivlinor och fasta linor. Liksom i fråga om laxdrivnät får i bruk tagna redskap, som inte uppfyller kraven, användas under en övergångsperiod. Denna har i fråga om krok fixerats till tre år. Med den utformning artikeln erhållit gäller inte några särskilda villkor för fiske efter lax med andra redskap såsom bottengarn och storryssjor.

Artikel 6 innehåller bestämmelser om minimimått för fångad lax. Enligt artikeln måste storleken uppgå till 60 centimeter eller därutöver. Om lax fångas, som inte håller föreskrivet mått, skall den omedelbart utsättas i havet.

Jämlikt artiklarna 7 och 9 skall de fördragsslutande parterna utfärda de föreskrifter som erfordras för överenskommelsens efterlevnad. Detta gäller såväl själva fisket som den efterföljande hanteringen av fisken. Sålunda föreskrivs förbud att ilandföra, saluhålla, utbjuda, sälja eller i återförsäljnings syfte köpa fisk, som inte håller föreskrivet minimimått. Lax, som fångats i annat vatten än Östersjön, berörs dock inte av detta förbud. Eftersom annat inte anges, är avsikten att kontrollen av bestämmelsernas efterlevnad i varje stat skall ankomma på landets egna myndigheter.

Ett generellt undantag för fiske, som bedrivs i fiskevårdande eller vetenskapligt syfte, har medgetts i artikel 8. Sålunda fångad lax får även ilandföras men får däremot inte säljas e. d.

I artikel 10 föreskrivs att ett ständigt utskott skall upprättas. Detta, som utgörs av ombud för de deltagande staterna, skall bl. a. överväga och i mån av behov föreslå ändringar av eller tillägg till överenskommelsens bestäm-

meler. Det ankommer på Sverige att kalla utskottet till dess första sammanträde.

Av artiklarna 11 och 13 framgår att överenskommelsen skall ratificeras och att den träder i kraft två månader efter det att samtliga ratifikationsinstrument kommit den svenska regeringen till handa. Överenskommelsen gäller tills vidare men kan uppsägas tre år efter det den trätt i kraft. Något särskilt stadgande om rätt för staterna att i händelse av uppsägning från någon av parterna själva uppsäga överenskommelsen med verkan från samma tid har inte medtagits. Några större praktiska olägenheter härav torde dock inte vara att förutse.

För att möjliggöra en vidare tillämpning av överenskommelsen har i artikel 12 utsagts att de fördragsslutande parterna kan inbjuda andra stater att ansluta sig till överenskommelsen. Ett sådant beslut, som kräver enhällighet, kan givetvis inte fattas förrän överenskommelsen trätt i tillämpning.

Enligt överenskommelsens slutbestämmelser skall de svenska, danska och tyska avtalstexterna äga lika vitsord.

Departementschefen

För att undvika en alltför kraftig beskattning av fiskbeståndet i vatten, där flera nationer bedriver fiske, har ett antal internationella överenskommelser ingåtts. Sverige har för sin del biträtt exempelvis 1946 års konvention avseende fisket i Nordsjön. Såsom framgått av den lämnade redogörelsen föreligger även behov av att reglera laxfisket i Östersjön. Med hänsyn till omfattningen av det svenska fisket och de på svensk sida vidtagna reproduktionsåtgärderna har det varit naturligt att vårt land tagit en aktiv del i strävandena att tillgodose detta behov. Strävandena inriktades till en början på att i ett sammanhang åstadkomma en reglering, som omfattades av samtliga stater kring Östersjön. Detta visade sig emellertid inte vara någon framkomlig väg, varför en överenskommelse i stället träffats mellan Sverige, Danmark och Förbundsrepubliken Tyskland. Även om härigenom större delen av det i Östersjön bedrivna laxfisket berörs, är det alltså av intresse att även det fiske, som utövas av andra länder kring Östersjön, blir föremål för reglering. Försöken att åstadkomma en mer allmän uppslutning kring åtgärder till skydd för laxbeståndet i Östersjön bör därför fortsätta.

Den nu träffade uppgörelsen motsvarar till sitt innehåll i stort sett de svenska önskemålen. Dock hade det ur svensk synpunkt varit att föredra, om överenskommelsen även innefattat ett uttryckligt stadgande om en särskild fredningstid för laxen. Som framgått av det föregående har de svenska önskemålen på denna punkt inte kunnat tillgodoses. Avsikten är emellertid att det särskilda utskott, som enligt överenskommelsen skall upprättas, skall ta sig an bl. a. frågan om fredningstid. I Sverige föreligger redan till belysning av problemet ett betydande material, som kan ställas till utskottets förfogande. Frågan bör därför genom svensk försorg upptas till diskussion inom utskottet snarast efter det avtalet trätt i kraft.

För överenskommelsens efterlevnad skall varje land utfärda erforderliga föreskrifter. Dessa torde för Sveriges del bli av i stort sett enahanda slag som de, som utfärdats i anledning av Sveriges anslutning till 1946 års konvention. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare utforma de svenska bestämmelserna.

Sedan avtalet undertecknats, torde detsamma böra underställas riksdagens prövning. Ändringar av och tillägg till överenskommelsen, exempelvis beträffande viss fredningstid, kan emellertid efter hand visa sig önskvärda. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att vidta de ändringar, som sålunda kan aktualiseras.

Kostnaderna för Sveriges medverkan i avtalet kan inte för närvarande preciseras. Det torde emellertid kunna antas, att dessa, som i första hand sammanhänger med svenskt deltagande i det särskilda utskottets arbete, kommer att röra sig om förhållandevis begränsade belopp. Kostnaderna syns därför tills vidare kunna bestridas från det å riksstaten under nionde huvudtiteln upptagna förslagsanslaget Bidrag till vissa internationella organisationer m. m.

Under återopande av det anförda hemställer jag — under erinran att det torde ankomma på ministern för utrikes ärendena att göra framställning rörande undertecknandet — att Kungl. Maj:t måtte godkänna överenskommelsen mellan Sverige, Danmark och Förbundsrepubliken Tyskland rörande skydd för beståndet av lax i Östersjön.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall.

Ur protokollet:
Stig Johansson

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 november 1962.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING.

Genom beslut förut denna dag har Kungl. Maj:t på föredragning av chefen för jordbruksdepartementet beslutat godkänna förslag till överenskommelse mellan Sverige, Danmark och Förbundsrepubliken Tyskland om skyddet av laxbeståndet i Östersjön. Enligt artikel 11 skall överenskommelsen ratificeras.

Kungl. Maj:t finner gott bemyndiga chefen för utrikesdepartementet att med förbehåll för riksdagens bifall underteckna överenskommelsen.

Ur protokollet:
L.-O. Brilioth

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 december 1962.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Holmqvist, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

Kungl. Maj:t har den 16 november 1962 bemyndigat chefen för utrikesdepartementet att med förbehåll för riksdagens bifall underteckna en överenskommelse mellan Sverige, Danmark och Förbundsrepubliken Tyskland rörande skydd för beståndet av lax i Östersjön. Med stöd härav har avtalet undertecknats den 20 december 1962.

Jag hemställer nu, under åberopande av vad den 16 november 1962 anförts vid anmälan inför Kungl. Maj:t av ifrågavarande överenskommelse, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1963 års riksdag

att godkänna överenskommelsen mellan Sverige, Danmark och Förbundsrepubliken Tyskland rörande skydd för beståndet av lax i Östersjön.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

G. Lüzell